

1962 SENESİ TEOS KAZILARI HAKKINDA KISA RAPOR

Doç. Dr. Yusuf BOYSAL

Teos'da, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi adına kazı yapmak üzere Doç. Dr. Baki Ögün ile birlikte 1962 yılı Mayıs ayında Milli Eğitim Bakanlığına müracaat ederek gereken müsaadeyi aldık. Teos b. zısının gerek müsaadesi gerekse diğer hususları ile ilgilenen Müzeler Genel Müdürü Sayın Rüstem Duyuran ile Fakültemiz Dekanı Sayın Prof. Dr. Mustafa Akdağ'a teşekkür etmek isteriz.

Seferihisar Kazasının Sığacık Köyü yakınında bulunan Teos, İon şehirlerinden bir tanesi olup antik devirde önemli rol oynamıştır. Buraya yapmış olduğumuz bir gezide, çeşitli yerlerde 7. yüzyıla kadar varan seramiğe bol raslamamız, bizi bu şehirde araştırma yapmaya sevketmiştir. Eski kaynaklarda adı sık sık geçen Teos şehrinde başlayan Fransızlara ait kazıların sonuca bağlanmamış oluşu da burada tekrar bir araştırma yapmayı gerekli kılıyordu.

Başkanlığımızda başlayan, giderleri Fakültemizin ayırdığı tahsisat ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yapmış olduğu yardımlarla karşılanan Teos kazısının, 1962 yazında yapılan çalışmaları hakkında burada kısaca bilgi vereceğiz.

Temmuz 1 den 15 Ağustos'a kadar devam eden Teos kazısının ilk kampanyasına, yukarıda bahsedilen kazının esas üyelerinden başka, 5 öğrenci ve Fotoğrafçı Bay. M. Ali Döğenci de katılmıştır. Çalışmalarımızı yardımcılarıyla kolaylaştıran mahalli makamlara ve bilhassa Seferihis-

sar Kaymakamı Sayın Nurettin beye teşekkür ederiz.

Bu mevsim yapacağımız çalışmalar, Teos şehrinin çeşitli yerlerinde küçük çukurlar açarak eski iskan durumunu ve katların tabakalaşmasını anlamak amacını güdüyordu. Bu bakımdan, aşağıda görüldüğü gibi, bir birinden oldukça aralıklı ve iskan toprağının kalın olması muhtemel yerleri seçmeye çalıştık.

- 1 - Agora'da A Çukuru
- 2 - Sur önü, B Çukuru
- 3 - Akropol'de C Çukuru
- 4 - Tapınak civarında D Çukuru
- 5 - Tiyatronun girişine - batısında E Çukuru
- 6 - Nekropol çalışmaları

A Çukuru:

Teos'a yapmış olduğumuz bir gezide, Fransız hafiflerin agora olarak kabul ettikleri yerde, köylülerin kuyu için açtıkları çukurdan çıkan buluntular arasında İ. Ö. 600 yıllarına kadar varan seramik görmüştük. Teos kazılarına başlarken ilkin bu kısımda durumu kontrol etmek istedik ve 2X6 m. ölçüsünde bir çukur açtık. Takriben 1 m. kadar derine inince su çıktı ve çalışamaz hale geldik. Burada hakikaten Roma devrinden başlayan ve 7. yüzyıla kadar varan buluntular ele geçti. Bunlar arasında terra sigillata parçaları ile Hellenistik devire ait Megara parçalarını zikredebiliriz. (Res. 1) de Roma devrine ait bir kandil görülmektedir.

Bunun üst kısmında, Yunus balığı üzerine oturan ve flüt çalan bir Eros tasvir edilmiştir.

B Çukuru:

Şehir surunun tapınağın batı tarafına raslıyan kısmının iç tarafında, hem tabakaları ve hem de surun temel duruml.1-nu kontrol maksadıyla küçük bir çukur açtık. Surun temel seviyesine kadar olan kısmında Hellenistik devir buluntuları hakim olmakla beraber 6. yüzyıla kadar varan seramik de ele geçti. Bunlar arasında Hellenistik devir kandilleri önemlidir. Sur temelinin ana kayaya kadar takriben 0.80 m. lik kısmında 6. yüzyıldan başlayarak Protogeometrik safhaya kadar buluntular tesbit edilmiştir. Bu çukurda ,bilhassa yukarı seviyelerin, surun inşası sırasında karışmış olduğu anlaşılmıştır.

C Çukuru:

Akropol'deki iskan durumunu kontrol maksadıyla burada bir sondaj yapmaya karar verdik. Akropol ün doğu-güney yamacında ve tiyatronun doğu tarafında olmak üzere SX8 m. ölçüsünde bir çukur açtık. Çalışmamız esnasında burada hiç duvara raslamadık ve 1 m. derinlikte ana kayaya ulaştık. Esasen Akropolde ana kayayı yer yer açıkta görmek de mümkündür. Bu bakımdan burada derine gidebil bir iskanı zaten beklemiyorduk.

Akropolde yapmış olduğumuz bu sondajda 7. yüzyıla kadar varan buluntular ele geçti. Buna rağmen akropol ün bu yüz-yılda iskan edilmiş olması şüphelidir. Fakat burada İ. Ö. V. ve IV. yüzyıllar kuvvetli bir şekilde temsil edilmektedir. Hellenistik devire ait buluntuların da dikkati çekecek kadar az olması hususu, Teos'un diğer yerlerinde tesbit edilen kuvvetli Hellenistik devir iskanına bir tezat teşkil etmektedir. Bu durumu esaslı bir

şekilde kontrol etmek amacıyla, Akropolde ileride tekrar çalışmak arzusundayız.

D Çukuru:

Tapınağın yanında ve sur duvarı tarafında, bakkal Necati Yararın tarlasında geniş bir çukur açmaya başladık. Buraya yakın olan ve yukarda kısaca izah ettiğimiz B Çukurunda protojeometrik devire ait buluntuların önemli bir şekilde ele geçmiş olmasından dolayı bu bölgede iskan durumunu kontrol etmek istedik. Aynı zamanda tapınak bölgesi olduğu için de, hiç olmazsa geç devirlere ait önemli yapıların bulunabileceğini tahmin ettik.

Burada aynı zamanda genişliğine bir araştırma yapmak istediğimizden 20X40 m. ölçüsünde bir sahada çalışmaya başladık. Takriben 50 cm den itibaren duvarlar ve odalar gözükmeye başladı. Hellenistik devirde buranın önemli bir iskan sahne olduğu, megara nevinden seramiğin bol miktarda ele geçmesinden anlaşıldı. Bu mevsim çalışmalarımız sona eriyor olduğu için burada daha derine gitmedik.

E Çukuru:

Tiyatronun güneyinde arazi biraz yüksekçe olduğundan iskan katının derine gitmiş olma ihtimalini düşünerek burada bir çukur açtık. Tiyatroya 100 m kadar mesafede olan ve bakkal Yusuf'un tarlasına isabet eden çukurda, hakikaten projeometriğe kadar bütün devirlerin buluntuları ele geçti.

Satıhtan itibaren denizden 5.20 m ye kadar buluntular karışık bir şekilde ele gelmemekle beraber bu seviyede Roma seramiğinin hakim olduğunu gördük. 460-420 cm seviyesinde ise Hellenistik devir buluntuları ele geçti. IV. ve V. yüzyıllara ait siyah glazürlü parçalar ise 460-420 seviyesinde bulundular. Bu sebepten dolayı

bu seviyedeki duvarları klasik safhanın duvarları olarak kabul ettik.

VI. yüzyıl çukurun balı tarafında H
<laha ziyade kuzey-batı köşede Vazıh bir şekilde belli olan, takriben 3.80 m seliyc- sinele bir taban teshit ettik n: bunun 7. yüzyıla son V'rdiğini kabul ettik. Bu taba- nın iistlinc, yanı oda 1 ve J I nin içlerinde erken 6. asır buluntuları ele geç- ti. Bunlar arasında Rodos tarzında Doğu- Yunan buluntuları ile bazı skyphos parçaları zikredilmeye değer. Bazı yer- leri küçük taşlarla döşeli olan bu taba- nın alt kısmındaki durumu kontrol mak- sadyla biraz kazınca bol miktarda 7. yüz- yıl buluntuları ele geçti.

E çukurunun güney tarafı karışık bir c.lurum arzelmekte ve şimdilik 6. yüi:- yıl seviyesinin altına kadar giden ve muh- temelen Hellenistik devirde kullanılmış olan genişçe hir kuyu (çöplük) bulunmak- tadır.

E çukurunu bir uçtan öbür uca doğ- ru katı::den duvarın, 6. yüzyıldan itibaren;ı yapılan tamir ve ilavelerle çeşitli zama!l- larda kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Zira duvarda çeşitli işçilikler ve ilaveler- de istikamet farkları bariz bir şekilde gö- rülmektedir.

Nekropol alışmaları :

Teos şehrinin batı tarafında, deniz ile şehir arasında yer alan, sırt ve tepele- rin teşkil ettiği geni sahanın çeşitli devir- lerde mezarlık olarak kullanılmış olduğu anlaşılırıtıl'. Bu sahada gezerken, st kısımları açılmış olcın pişmiş toprak lahit ,c parçalarına raslaJık. Çeşitli yer-lerde yaptığımız ,;alışmalarla bazı lahitleri ı- karmak istedikse de yağmur sularından fazla miiteesir oldukları için sağlam vazi- yette çıkarmak mümkün olmadı. Esasen lahitler arasında üzerinde siis taşıyan önemli eserlere raslamadık. Bu bakımdan bunları muayyen bir safhaya tarihlemek mümkün olmamaktadır.

Bu bölgede yaptığımız araştırmalarda mermerden bir torsu eJe geçirdik. **1.** O. V. yüzyılın başına ait olan **Kri-** tios oğları ile hem zaman olabilecek bu eseri İzmir Arkeoloji Müzesine teslim et- tik.

Bu mevsim çalışmalarımız esnasında bölgede tesbil edebildiğimiz mimari par- çalar ile kitabeleri bir araya toplavarak bunların tahrip ve kaybolmalarını önlemiş bulunuyoruz.